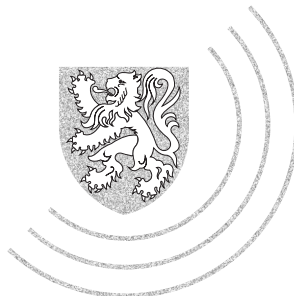

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

22 april 2004

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heer Koen Helsen, mevrouw Ria Van Den Heuvel
en de heren Jan Van Duppen en Jan Roegiers –**

betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Erna Van Wauwe**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Koen Helsen.

Vaste leden :

mevrouw Sonja Becq, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Ingrid van Kessel ;

de heren Jacques Devolder, Koen Helsen, mevrouw Erna Van Wauwe, de heer Bob Verstraete ;

mevrouw Niki De Gryze, mevrouw Marijke Dillen, de heer Felix Strackx ;

de heren Carlo Daelman, Jan Van Duppen ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel ;

de heer Jan Roegiers.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, mevrouw Veerle Heeren, de heer Luc Martens, mevrouw Ilse Van Eetvelde ;

de heren Jozef Browaeys, Frans De Cock, André Moreau, Cis Schepens ;

de heren Wilfried Aers, Julien Librecht, mevrouw Marleen Van den Eynde ;

mevrouw Yamila Idrissi, de heer Chokri Mahassine ;

mevrouw Ann De Martelaer ;

de heer Kris Van Dijck.

Zie :

2063 (2003-2004)

- Nr. 1 : Voorstel van decreet
- Nr. 2 : Motie houdende verzoek tot raadpleging van de Raad van State
- Nr. 3 : Advies van de Raad van State

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Herman Lauwers, namens de heer Jan Roegijs, mede-indiener . .	4
II. Algemene bespreking	4
III. Artikelsgewijze bespreking en stemming	6
IV. Wegstemmen van de reflectietermijn en eindstemming	14
Bijlage	
Door de commissie gecorrigeerd artikel	15

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen behandelde het voorstel van decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp op 18 maart en 20 april 2004. Op verzoek van een lid werd het verslag goedgekeurd op 22 april 2004.

Op vraag van vijf leden werd op 25 maart 2004 een hoorzitting georganiseerd over dat voorstel en over het voorstel van decreet (nr. 2056/1) betreffende de integrale jeugdhulp (verslag zie *Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 2056/2*).

Over het voorstel van decreet werd via een met redenen omklede motie het beredeneerd advies gevraagd van de afdeling Wetgeving van de Raad van State (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nrs. 2063/2 en 2063/3*).

I. Toelichting door de heer Herman Lauwers, namens de heer Jan Roegiers, mede-indiener

Net als het voorstel van decreet betreffende de integrale jeugdhulp is voorliggend voorstel van decreet de facto opgemaakt door de administratie en het kabinet van minister Adelheid Byttebier. Het werd als voorstel ingediend omdat de procedure dan sneller kan verlopen, hetgeen noodzakelijk is gezien het naderende einde van de zittingsperiode.

Het voorstel van decreet handelt over de rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp in de brede zin van het woord, met andere woorden : ongeacht de sector van jeugdhulp waarin de jongere is terecht gekomen. Het voorstel poogt de rechten van minderjarigen op een allesomvattende wijze te expliciteren. Het gaat om : het recht op jeugdhulp zelf ; het recht op instemming met en vrije keuze van de buitengerechtelijke jeugdhulp ; het recht op informatie en duidelijke communicatie ; het recht op respect voor het gezinsleven ; het recht op inspraak en participatie ; het recht op een goed en veilig bewaard dossier en toegang daartoe ; het recht op bijstand ; het recht op privacy ; het recht op een vrij besteedbaar bedrag ; het recht op een menswaardige behandeling ; en het recht een klacht te formuleren.

Deze rechten gelden voor elke minderjarige. Voor bepaalde doelgroepen, zoals niet-begeleide minderjarigen, worden daarenboven bijkomende rechten geformuleerd. Al deze rechten zijn van toepassing in de jeugdhulp verstrekt in een buitengerech-

telijke en behoudens de geformuleerde uitzonderingen in een gerechtelijke context.

Naast een verduidelijking van de rechten van de minderjarige in de jeugdhulp gaat in dit voorstel ook aandacht naar de handelingsbekwaamheid van de minderjarige in een buitengerechtelijke context. De handelingsbekwaamheid in de gerechtelijke context of de procesbekwaamheid van de minderjarige is niet geregeld in dit voorstel aangezien dit onder de federale bevoegdheid valt. Hieromtrent zijn drie wetsvoorstellen ingediend, die compatibel zijn met dit voorstel van decreet.

Het voorstel van decreet sluit aan bij het voorstel van decreet betreffende de integrale jeugdhulp. Vandaar dat ze beide in samenhang behandeld worden.

De prille roots van het voorstel zijn gesitueerd bij de werkgroep positie van de cliënt, een ad hoc-werkgroep binnen de werkstructuur van integrale jeugdhulp die in januari 2002 het mandaat kreeg van de centrale commissie om te werken aan voorstellen voor de verbetering van de positie en de participatie van de cliënt in de jeugdhulp. Die werkgroep was samengesteld uit mensen uit het werkveld en de administratie van de sectoren betrokken bij integrale jeugdhulp. In de werkgroep werkten ook een groepswerker van een vereniging waar armen het woord nemen, een vertegenwoordiger van etnisch-culturele minderheden, het coördinerend aanspreekpunt kinderrechten en een jeugdadvocaat actief mee. De kinderrechtencommissaris was adviserend lid.

Uiteindelijk heeft dat geresulteerd in het opmaken van een statuut voor de minderjarige ; dat eerste raamwerk van statuut was klaar in juni 2003. Het raamwerk werd besproken in de centrale commissie, waar nog een aantal amenderingen gebeurd zijn. Het is dus een uitvoerig en breed besproken en onderhandeld werkstuk. Het wordt gedragen door zowel, het werkveld, de administratie als de Vlaamse regering.

(Voor de toelichting door de heer Marc Morris, directeur-generaal administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn, voorzitter van de Centrale Commissie Integrale Jeugdhulp, zie *Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 2056/2*)

II. Algemene bespreking

De heer Jan Roegiers merkt op dat dit voorstel van decreet gekoppeld is aan het decreet integrale

jeugdhulp. Het voorstel komt tegemoet aan een nood die al lang aan de orde is. Het wil de rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp regelen, verduidelijken en versterken.

Het statuut van de minderjarige in de jeugdhulp wil geen afbreuk doen aan de ouderrechten, maar heeft tot doel de minderjarige als zelfstandige hulpvrager en cliënt te erkennen. Het recht van minderjarigen op hulpverlening staat weliswaar gestipuleerd in het internationaal verdrag van de rechten van het kind, maar de rechten van de minderjarige binnen de hulpverlening komen veeleer neer op een situatie van aangepaste hulpverlening, opgezet door goedmenende volwassenen.

Dit voorstel van decreet breekt met deze wat achterhaalde zienswijze. Spreker hoopt dat het op de valreep nog zal worden goedgekeurd omdat het jongeren benadert als competente burgers. Het idee dat hen fundamentele rechten en bevoegdheden toekent, wordt in dit voorstel van decreet vastgelegd. Het maakt dat kinderen en jongeren als betrokken partij worden aanzien en het garandeert hen meer begrip en inspraak. Het decreet is dan ook emancipatorisch ten aanzien van de minderjarige en het verdient alle steun.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* zegt dat ook zij voorstander is van de koppeling van het voorstel van decreet aan dat van integrale jeugdhulp. Er is echter nog geen voldoende draagvlak voor deze beide voorstellen. Er is wel een draagvlak om jongeren meer serieus te nemen. Dit voorstel van decreet is tegelijk echter een kans en een gemiste kans.

Het is een goede zaak dat een inspanning wordt geleverd om voor de integrale jeugdhulp de rechtspositie van de minderjarige te regelen. Het feit dat het beperkt wordt tot de integrale jeugdhulp is wel spijtig. Met het vorige decreet is al gebleken dat het niet om een aparte sector gaat. De andere sectoren hebben geen regeling voor de rechtspositie van de minderjarigen. Dat is niet erg kindvriendelijk. Het voorstel van decreet is dus te beperkt.

Verder valt te betreuren dat het voorstel van decreet inzake gebruikersrechten niet als basis is genomen voor de discussie. Dat voorstel is ruimer en tegelijk ook enger, maar het had perfect kunnen worden aangepast aan de rechten van de minderjarige.

Spreekster betreurt ook ten zeerste de regeling van de sector van de gerechtelijke jeugdhulpverlening. Er kan uiteraard worden gesteld dat het hier om

een federale bevoegdheid gaat, waarvoor voorafgaand overleg nodig was. Als er iets urgent is, is het precies de situatie van de jongere die in de bijzondere jeugdzorg terecht komt als “MOF’er”, een jongere die als misdrijf omschreven feiten heeft gepleegd.

De discussies daarover op federaal niveau nopen tot ongerustheid in de afloop van de positionering. Voor de positionering vanuit Vlaanderen en het werkveld in Vlaanderen is er geen probleem, want iedereen zit op dezelfde golflengte. Wel is Vlaanderen onmachtig om zijn visie en ruime kijk op de zaak te laten doorwegen op federaal niveau. Het had een goed signaal kunnen zijn aan de federale collega’s, zelfs al zou Vlaanderen tot of net over zijn bevoegdheid heen zijn gegaan, als er een stemming in het Vlaams Parlement over was geweest. Zo wordt de bal in hun kamp gelegd en is Vlaanderen mee aan het praten. Er is een voldoende visie over de rechtspositie van minderjarigen en dit had hierin kunnen worden opgenomen.

Spreekster besluit dat zij dus akkoord gaat met de koppeling. Het voorstel ware beter ruimer geweest en niet beperkt gebleven tot de integrale jeugdhulp. Het grootste mankement zit in de hele rechtspositie. Het is mooi dat in het decreet de gerechtelijke jeugdhulp wordt gedefinieerd, maar verder wordt er niet op ingegaan. Dat is misleidend en een gemiste kans.

Er zijn meerdere adviezen uitgebracht over het voorstel van decreet, onder meer door de kinder-rechtencommissaris, de Vlaamse Jeugdraad, het VVI en dergelijke. De specifieke adviezen over de rechtspositie van de minderjarige zouden als bijlage bij het verslag kunnen worden gevoegd.

De grote moeilijkheid om een eenduidige houding aan te nemen ten aanzien van de minderjarige als die een beroep doet op jeugdhulp in de welzijnssector of op het aanbod vanuit de gezondheidssector, kunnen beter worden besproken bij de artikelsgewijze bespreking.

Misschien is er nu een kantelmoment en moet er worden gewacht tot meer delen van de gezondheidszorg een integrale Vlaamse bevoegdheid worden. Spreekster doet een oproep aan alle collega’s om zich in de opstelling naar 13 juni en later, te engageren inzake de inhoud van de unaniem goedgekeurde resolutie over de overheveling van de gezondheidssector. Misschien moet wat de rechtspositie van de minderjarige betreft, op het ogenblik dat de gezondheidssector een Vlaamse bevoegdheid wordt, het voorliggende document terug ter

hand worden genomen, niet om afbreuk te doen aan de rechtsbescherming die er bestaat via de wetgeving op de patiëntenbescherming en de goede gebruiken en praktijk in de gezondheidssector, maar om zich te spiegelen aan de soms verdergaande garanties die de patiënt heeft binnen de vigerende wetgeving.

Kinder- en jongerenrechten moeten worden gekristalliseerd in een tekst die toegankelijk is voor jongeren. Er is wat dat betreft nog veel “vertaalwerk” aan deze teksten.

In vergelijking met het voorstel over het integrale jeugdhulp, worden in dit voorstel niet zo veel volmachten gegeven aan de Vlaamse regering. Uiteraard moet worden afgewacht wat de toepassing zal worden in de realiteit. De kinderrechtencommissaris zal allicht wel klachten en bekommernissen van jongeren naar aanleiding van de toepassing van regelgeving zien. Het zou goed zijn dat er in de toekomst nauwgezet toezicht zou zijn op de toepassing van deze rechten en dat dit uitdrukkelijk ten behoeve van het Vlaams Parlement een aandachtspunt zou zijn voor de kinderrechtencommissaris.

III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Artikel 1 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Artikel 2

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* merkt op dat de gerechtelijke jeugdhulp bij de definities wordt vermeld, terwijl er voor het overige in het decreet weinig of geen aandacht voor is. In het voorstel over de integrale jeugdhulp wordt gevraagd om omtrent de gerechtelijke jeugdhulpverlening en de maatschappelijke noodzakelijkheid een rapport op te maken. Daar wordt via een amendement voorgesteld dat te schrappen. Hier heeft het evenmin veel zin als het niet daadwerkelijk wordt ingevuld. Het ene is immers het gevolg van het andere. In het voorstel van decreet integrale jeugdhulp is er nog

geen draagvlak voor de toegangspoort, en daarom is het logisch ook hier die toegangspoort er niet bij te vermelden.

Of men met betrekking tot de rechtspositie van de minderjarige iets heeft geleerd van de pilootregio's, blijft een open vraag. Bij het bekrachtigingsdecreet werd weliswaar uitdrukkelijk gesteld dat men niet kan experimenteren met rechtsposities, maar het was toch de wil van de meerderheid om de minister binnen dat bekrachtigingsdecreet volmachten te geven. Als er toch wordt geëxperimenteerd, is het interessant om te weten of er vaststellingen zijn gedaan.

Op de beide voorstellen van decreet zal tijdens de volgende legislatuur moeten worden teruggekomen. Op dat moment moet minstens kennis kunnen worden genomen van vaststellingen in het kader van die experimenten, niet alleen over de verschillende sectoren, maar ook specifiek over de rechtspositie. Hoe ervaren jongeren dit? Moet verder worden geluisterd en in extra aandacht en verslaggeving voorzien over hoe dit aankomt bij de jongeren en hoe de praktijk van de invulling van de rechtspositie is? Wat zijn de plannen hierover?

Mevrouw *Carine De Wilde*, stafmedewerker beleidsondersteuning Integrale Jeugdhulp, zegt dat met rechten niet wordt geëxperimenteerd. Destijds is in het bekrachtigingsdecreet een hoofdstuk ‘Rechten’ toegevoegd, net omdat een experiment is gestart met de nieuwe intersectorale poort die voorheen niet als onafhankelijke instantie bestond. Daarnaast is ‘trajectbegeleiding’ ook een nieuwe instantie. De optie was om met die nieuwe organen de rechtspositie van minderjarigen te regelen omdat er een juridisch vacuüm was.

Er wordt gevraagd naar de ervaringen inzake rechtspositie in de pilootregio's. Uiteraard is de rechtspositie van minderjarigen op dat moment niet veranderd. In het bekrachtigingsdecreet is de hoogste norm doorgetrokken, ook voor die organen. In de concrete werking van de toegangspoort blijken er heel wat vragen te zijn over de positie van zowel ouders, opvoedingsverantwoordelijken als minderjarigen. De toegangspoort vervangt immers gedeeltelijk het Bureau en wordt geconfronteerd met belangenconflicten tussen ouders, minderjarigen, pleegouders, enzovoort. Het is dan ook belangrijk om de positie van ouders, minderjarigen en natuurlijke personen die de feitelijke bewaring hebben over de minderjarige heel transparant te regelen.

Spreekster verwijst ook naar initiatieven van de minister om jongeren te bevragen, zoals de jongerendag. Daaruit zijn een aantal belangrijke punten naar voren gekomen. Jongeren hebben wel een dossier, maar vinden het onduidelijk. Ze willen ook duidelijkheid over hun rechten in het algemeen. Dat materiaal is verwerkt in een rapport. Het eerste basisraamwerk van het statuut is ook getoetst aan minderjarigen en ouders in en buiten de jeugdhulp.

Uit alle onderzoek blijkt dat minderjarigen duidelijkheid willen over hun rechtspositie. Dit voorstel van decreet gaat over de uitvoering van jeugdhulp. Het gaat over gemeenschapsinstellingen en over voorzieningen die jeugdhulp uitvoeren. Het is zeer belangrijk dat dit is opgenomen. Bijzondere jeugdbijstand heeft duidelijk een hulpverlenende finaliteit. Het gaat daarbij om zowel verwijzende instanties als instanties zoals het Bureau, het comité en het Vlaams Fonds die in de toekomst zullen overgaan in een toegangspoort. Daarom moesten die definities worden opgenomen in dit voorstel van decreet, want ze zijn cruciaal.

De heer *Roger Van Brusselen*, adjunct van de directeur bij de afdeling Ondersteuning Werking WVC, voegt hier nog aan toe dat de term ‘gerechtelijke jeugdhulp’ regelmatig voorkomt in de tekst en daarom werd gedefinieerd.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vindt het inzake de definitie van niet-begeleide minderjarigen vreemd dat het Vlaams niveau naar een federale programmawet verwijst. Het Vlaams Parlement heeft een andere orthodoxie ten aanzien van programmadecreten. Hier gaat het over zaken die met de begroting te maken hebben en die dikwijls eenmalig zijn. In een Vlaams decreet verwijzen naar een federale programmawet kan eigenlijk niet. Is er geen alternatief? Kan niet positief worden omschreven wat een niet-begeleide minderjarige is? Wat zal er gebeuren als de programmawet op federaal niveau wordt gewijzigd?

De heer *Roger Van Brusselen* zegt dat dit een heel uitgebreide definitie zou worden. Er is voor gekozen om te verwijzen naar het hoofdstuk in de programmawet dat uitsluitend gaat over de voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Dat hoofdstuk is recent uitgevoerd bij KB.

Mocht de programmawet ooit worden gewijzigd, dan zal ook deze definitie worden gewijzigd. In de adviezen van de Raad van State staat immers dat als de wijzigingen die aan een wet zijn aangebracht

niet worden vermeld, latere wijzigingen mee worden verrekend in de definitie.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* zegt dat dit een nog meer pertinente reden lijkt om in het voorstel van decreet duidelijk te zijn. In een brochure naar jongeren toe, zal dit sowieso moeten worden vertaald naar de jongeren. Zij stelt voor om dit eventueel via een amendement te regelen, zonder iets te wijzigen aan de beschrijving.

Artikel 2 wordt aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

HOOFDSTUK II

Toepassingsgebied

Artikel 3

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* merkt op dat het hier gaat over de breuklijn tussen welzijn en gezondheid. Juridische formuleringen lenen zich weliswaar niet altijd tot duidelijkheid, maar er kunnen toch vragen worden gesteld bij § 1 van dit artikel. Daar wordt gesproken over jeugdhulpaanbieders, maar er zijn ook nog de voorzieningen. Vallen de voorzieningen automatisch onder de aanbieders? Wat betekent ‘onverminderd de rechten van de patiënt’ concreet? Dit is een decreet dat een pendant is van integrale jeugdhulp. Hoe komt het dan dat men niet kan trancheren wat de regeling is die van toepassing is binnen de integrale jeugdhulp? Waarom blijft het een onbegrijpelijke tekst?

Wat § 2 betreft, vraagt spreekster welke decreten, omzendbrieven of besluiten er al zijn die aan minderjarigen ruimere rechten toekennen. Als er ruimere rechten zijn, waarom worden die dan niet overgenomen?

Mevrouw *Carine De Wilde* antwoordt dat in artikel 3 duidelijk staat dat het decreet de rechtspositie regelt van minderjarigen ten aanzien van jeugdhulpaanbieders. Wie dat is, staat in de definitie: een persoon of voorziening die jeugdhulpverlening aanbiedt. Artikel 3 regelt ook de relatie tussen de minderjarigen en jeugdhulpaanbieders. Het gaat dus over pleeggezinnen en voorzieningen. Het is ook van toepassing op de sociale dienst van de jeugdrechtbank – niet op de jeugdrechtbank zelf, omdat dat een federale bevoegdheid is. In dit decreet gaat het om de relatie tot de voorziening en de natuurlijke personen.

Er is een bepaling in het decreet waarin de jeugdhulpverlener expliciet wordt benoemd. Puur juridisch zijn voorzieningen verantwoordelijk voor de naleving van dit decreet. Jeugdhulpverleners vallen hieronder, maar de verantwoordelijkheid voor het respecteren van de rechten wordt bij de voorziening zelf gelegd.

Het decreet regelt rechten en koppelt daar plichten aan in hoofde van jeugdhulpaanbieders. Ze hebben de verplichting om de rechten na te leven binnen hun wettelijke bevoegdheid. Mevrouw Merckx vroeg waarom de hoogst vigerende norm niet is doorgetrokken. In het bekrachtigingsdecreet is dat destijds wel gebeurd en werden minderjarigen vanaf twaalf jaar vermoed in staat te zijn tot een redelijke beoordeling van hun belangen.

Hier zijn twee dingen afgewogen. Er is enerzijds de wet op de patiëntenrechten waar twee criteria van doorslaggevend belang zijn : maturiteit en leeftijd. In die zin zou men kunnen zeggen dat twaalf jaar een hogere norm is dan veertien jaar. Er is wel de nuance dat de minderjarige ‘vermoed wordt in staat te zijn’, wat een veel realistischer benadering is. De hogere norm vindt men bijvoorbeeld in het CLB-decreet. Een minderjarige kan er vanaf 14 jaar instemmen met jeugdhulp en verzetsrecht.

Dat kan ongeacht zijn maturiteit. Dit voorstel is genuanceerder. Er is een leeftijdsgrens ingevoerd, zodat de minderjarige niet altijd zelf moet aantonen dat hij in staat is om een redelijke beoordeling van zijn belangen te maken. De twee criteria zijn samen genomen, zodat op een evenwichtige wijze kan worden geoordeeld over het vermogen van de minderjarige.

In verband met de vraag naar een exhaustieve lijst van decreten en reglementen die rechten toekennen, zegt spreekster dat het rapport van het beleidsondersteuningsteam een overzicht bevat van de regelgeving over integrale jeugdhulp ([www.jeugdhulp.vlaanderen.be/basisnota_positie – kinderrechtenverdrag](http://www.jeugdhulp.vlaanderen.be/basisnota_positie_kinderrechtenverdrag)). Daaruit blijkt dat het CLB-decreet en de gecoördineerde decreten het verst staan in de erkenning van de handelingsbekwaamheid van minderjarigen. Wat het toepassingsgebied betreft, is duidelijk gezegd dat die van beide decreten samenvallen. Als we het over hulpverlening hebben, dan gaat het dus over hulpverlening zoals die in het kaderdecreet is vastgelegd.

Artikel 3 wordt aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

HOOFDSTUK III

Bekwaamheid van de minderjarige

Artikel 4

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* zegt dat dit het cruciale artikel is. Het hebben van rechten is één zaak, ze afdwingen een andere. De rechten zijn beperkt tot de rechten die in het decreet zijn opgesomd. De tweede paragraaf voert het vermoeden in dat iemand in staat is een redelijke beoordeling te maken van zijn rechten vermeld in de artikelen 8, 13 en 22. Is het nodig om dat tot die artikelen te beperken ?

Mevrouw *Carine De Wilde* stipt aan dat het grootste gedeelte van de in dit decreet opgesomde rechten aanleiding geven tot feitelijke handelingen, en niet tot rechtshandelingen.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* is van oordeel dat het onderscheid tussen feitelijke handelingen en rechtshandelingen niet zo duidelijk is.

Mevrouw *Carine De Wilde* beklemtoont dat er met professor Put is overlegd over de vraag of de toegang tot het dossier moet worden beschouwd als een feitelijke handeling of een rechtshandeling. Die laatste heeft tot doel een rechtsgevolg teweeg te brengen. Dat is niet helemaal duidelijk. Het dossier is een zeer belangrijk iets, dat soms zeer gevoelige informatie bevat. Daarom is men voorzichtig en zorgvuldig tewerkgegaan.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* blijft erbij dat dit allemaal onduidelijk is en meent dat dit aanleiding zal geven tot veel discussie. Zij is gebelgd dat men niet het inhoudelijke advies van de Raad van State heeft gevraagd. Het is een belediging voor het parlementaire werk dat deze belangrijke zaken in een waas van onduidelijkheid blijven gehuld.

De heer *Koen Helsen* tekent hierbij aan dat een spoedadvies aan de Raad van State is gevraagd omwille van de gekende redenen. De voorzitter van het parlement heeft daarmee ingestemd. Er werd overigens wel degelijk een beredeneerd advies gevraagd.

Artikel 4 wordt aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

HOOFDSTUK IV

Belang van de minderjarige

Artikel 5

Op de vraag van mevrouw Trees Merckx-Van Goey wat wordt bedoeld met het begrip ‘overweging’, antwoordt *minister Adelheid Byttebier* dat dit begrip letterlijk uit het Internationaal Verdrag over de Rechten van het Kind is overgenomen.

Artikel 5 wordt aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

HOOFDSTUK V

Rechten van de minderjarige

AFDELING 1

Algemene bepaling

Artikel 6

Artikel 6 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

AFDELING 2

Het recht op jeugdhulp

Artikel 7

Mevrouw *Ria Van Den Heuvel* merkt op dat in dit artikel een dubbele formulering voorkomt. Zij stelt een technische correctie voor om de tekst te herwerken tot : ‘Binnen het beschikbare jeugdhulpaanbod heeft de minderjarige recht op jeugdhulp, zoals bepaald in artikel 6 van het decreet integrale jeugdhulp.’

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* onderstreept dat als men het recht op jeugdhulp echt afdwingbaar wil maken, men dat niet kan laten hangen van de aanwezigheid van een aanbod. De regering kan daar grondig werk van maken, maar wat als er een andere regering aantreedt die dit gaat herzien ?

Als er een recht op jeugdhulp is, blijft de vraag op wie de plicht rust om die jeugdhulp in te vullen. Is dat de overheid ? Wil dat zeggen dat de overheid zelf het aanbod organiseert ? Een privé-initiatief dat zich geroepen voelt, zou die hulp eveneens moeten kunnen organiseren. Het recht op jeugdhulp is belangrijk. De rechtspositie van de voorzieningen moet echter tegelijk worden geregeld. De overheid kan dat niet alleen organiseren.

Die variatie en het evenwicht tussen het privé-initiatief en het overheidsinitiatief is net een boeiend aspect van het Vlaams welzijns- en gezondheidslandschap. Er moet echter een engagement van de overheid komen om dit inhoudelijk waar te maken. Spreekster heeft zelf niet onmiddellijk een alternatief voorhanden, maar neemt zich voor om bij te sturen en verder te gaan dan het beschikbare jeugdaanbod.

Minister Adelheid Byttebier zegt dat de formulering onder artikel 7 dit aspect omvat. In het bestaande jeugdhulpaanbod wordt niet alleen gezorgd voor een uitbreiding, maar er wordt ook met partners gewerkt. Die partners worden gesubsidieerd. Dat komt tegemoet aan de bekommernis om de overheid deze hulpverlening niet alleen te laten invullen.

Artikel 7 wordt, met een technische correctie, aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

AFDELING 3

Recht op instemming met en vrije keuze van de buitengerechtelijke jeugdhulp

Artikelen 8, 9 en 10

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* merkt op dat het hier gaat om het recht om hulp te weigeren. Dat is het pendant van het recht op jeugdhulp. Dat zou overeenkomstig artikel 10 schriftelijk moeten worden vastgelegd en toegevoegd aan het dossier. De vraag is of dat geen gemakkelijksoplossing is. Hoe zal dat in de praktijk worden toegepast ? Waarop zal men zich moeten richten ? Ook hier zijn er allicht indicaties uit de werking van de pilootregio's. Hoe wordt het in het kinderrechtenverdrag geregeld ? Er is toch ervaring opgebouwd binnen de huidige bijzondere jeugdzorg met bepaalde methodieken, en de voorzieningen doen er alles aan opdat de jongere en zijn omgeving de vraag naar hulpverlening juist zouden stellen. Bestaat er

vanuit de praktijk van de bijzondere jeugdzorg niet meer dan wat hier wordt voorgesteld en kan dat niet mee in de teksten worden verwerkt ? Als dat nu niet kan, is dat zeker een punt om later op terug te komen.

De artikelen 8 tot 10 worden aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

AFDELING 4

Recht op informatie en duidelijke communicatie

Artikelen 11 en 12

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vraagt hoe dit praktisch zal verlopen. Zoals de kinderrechten-commissaris terecht opmerkt, staat of valt alles met de manier van de bekendmaking van de rechtspositie en is dat de noodzakelijke voorwaarde voor de slaagkans van het decreet. Zal er in budgetten worden voorzien ? Is er een planning voorhanden ?

Mevrouw *Carine De Wilde* antwoordt dat hoewel het decreet nog niet goedgekeurd is, met het team beleidsondersteuning al een soort van migratiepad is uitgewerkt om het decreet op een volwaardige manier te implementeren. Zo is onder meer voorgesteld de kinderrechtenwinkel als partner te nemen. Wat de werkelijke implicaties op het niveau van de voorzieningen voor hulpverleners en op het beleidsniveau betreft, zou er concreet werk van worden gemaakt, uiteraard in dialoog met alle sectoren.

Verder staat in artikel 32 van dit decreet dat gedurende twee jaar de ruimte wordt gecreëerd om te migreren naar het decreet via vorming, communicatie en sensibilisering. Er staat dat het decreet in werking zal treden uiterlijk op 1 juli 2006. Dit specifieke artikel zal al in werking treden in 2004. Dat betekent dat de sectoren gedurende twee jaar ook de budgettaire ruimte krijgen om er serieus werk van te maken. Dat staat ook in de memorie van toelichting. Zowel ten aanzien van de voorzieningen als ten aanzien van ouders en hulpverleners wordt het decreet transparant gemaakt via een overgangsbepaling.

De artikelen 11 en 12 worden aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

AFDELING 5

Het recht op respect voor het gezinsleven

Artikelen 13 tot 15

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* merkt op dat in verband met het tweede lid van artikel 14, de vraag rijst wie in geval van discussie bevoegd is om daar uitspraak over te doen. Het recht op contact van de jongere wordt in het Burgerlijk Wetboek gespecificeerd. Discussies daarover worden door de jeugdrechter beslecht.

Hier gaat het echter niet alleen daarover. Er moet alleen naar de rechter worden gestapt als de tekst en de memorie van toelichting ter zake onduidelijk zijn. Kan dat contact niet preciezer worden omschreven zodat het onnodig wordt om telkens naar de rechter te stappen ? Rechtstreeks contact doet de passies dikwijls hoog oplaaien en de jongere is daar meestal de dupe van. Dat moet zoveel mogelijk worden vermeden.

Mevrouw *Carine De Wilde* zegt dat de vermelding 'ouders en opvoedingsverantwoordelijken' vooral komt vanuit de feedback van de minderjarige. Het was een aandachtspunt van de Vlaamse scholierenkoepel. Op de vraag van mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* of de grootouders er ook bij betrokken zijn, antwoordt zij dat de definitie van opvoedingsverantwoordelijke uitsluitend biedt : het kunnen grootouders, pleegouders of nog andere personen zijn. Het was een uitdrukkelijke wens van de minderjarigen om dat breed in te vullen.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* betwist dat dit nu ruimer is, behalve dan de term opvoedingsverantwoordelijke. Zij meent dat de invulling in het Burgerlijk Wetboek ruimer is. Tegenwoordig is het gezin ruimer dan alleen de ouders of degene die de opvoedingsverantwoordelijke is. Deze bepaling zou aanleiding kunnen geven tot discussie. Het zou dan ook nuttig zijn om tenminste al de optie te hebben dat dit zo ruim mogelijk kan en mag worden geïnterpreteerd.

De heer *Roger Van Brusselen* wijst erop dat de regeling van het Burgerlijk Wetboek onverminderd van kracht blijft voor de rechten van de grootouders ten aanzien van hun kleinkinderen. In artikel 25, waarin het recht op privacy wordt behandeld, wordt gezegd dat een minderjarige die in een residentiële of semi-residentiële instelling verblijft, het recht heeft om bezoek te ontvangen en omgang te hebben met personen van zijn eigen keuze. Dat

kunnen ook grootouders of vrienden en kennissen zijn. Beide bepalingen moeten worden samengelezen.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* constateert dat er eensgezindheid is dat in dit artikel de informatie over persoonlijk en rechtstreeks contact ruim moet worden geïnterpreteerd. Dit doet geen afbreuk aan wat in het Burgerlijk Wetboek staat. Met die consensus moet naderhand rekening worden gehouden.

De artikelen 13 tot 15 worden aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

AFDELING 6

Recht op inspraak en participatie

Artikelen 16 tot 19

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* beklemtoont dat het ook hier cruciaal is wat juridisch wordt geformuleerd als recht. Zij is erover verheugd dat het recht op participatie eindelijk eens uitdrukkelijk wordt ingeschreven, al gaat het nog om een poging. Participatie wordt vaak als 'deelnemen aan' beschouwd. Het kan niet zijn dat participatie alleen betekent een opinie vrij te kunnen uiten, al staat er verder dat er aan die mening een passend gevolg moet worden gegeven. Het is al goed dat het recht op participatie erin staat, in de meest ruime zin, zoals het een van de grondslagen in het kinderrechtenverdrag is, en dat het niet alleen wordt geïnterpreteerd in de context van de methodiek van participatie zoals die vandaag bestaat.

Het Viwta heeft recent een publicatie gemaakt over tien methodieken van participatie. Participatie kan dus heel ruim en divers zijn. Als het op maat van de betrokken jongere moet zijn, kan het in het ene geval totaal anders zijn dan in het andere. Die participatie moet ruim worden geïnterpreteerd, en de toets is het kinderrechtenverdrag.

Deze bepalingen zijn ook belangrijk omdat bij het inschatten van de concrete toepassing niet alleen moet worden nagegaan wat de beleving van de minderjarige ervan is, maar ook welke hindernissen degenen die de plicht hebben de inspraak en participatie in te vullen, zullen ondervinden. Om het ondersteunen van en het geven van middelen aan

voorzieningen, ouders en opvoedingsverantwoordelijken concreet te kunnen maken, moet daar de nodige aandacht aan worden gegeven en zal meer moeten gebeuren dan dit als artikel inschrijven. Misschien kan de kinderrechtencommissaris hier een aandachtspunt van maken. Het is en moet allicht ook niet vanaf de eerste dag de perfectie zijn, maar er moet voortgang mogelijk zijn. Volgend jaar en daarna moet worden nagegaan hoe de concrete situatie is. Het parlement mag een open einde geven aan de interpretatie en de toepassing van dit artikel.

In artikel 17 wordt gesteld dat de betrokken jongere recht heeft op een periodieke evaluatie van de jeugdhulpverlening en ook het recht heeft om met medebewoners te vergaderen. De regelgevers moeten de consequenties trekken voor de groep van jongeren, jeugdhulpaanbieders en de overheid, die soms bepaalde zaken moet faciliteren wat bijkomende lasten, verplichtingen en kosten kan meebrengen. Spreekster heeft daarvoor geen pasklare betere formulering, maar maakt bij deze bepaling toch een voorbehoud, zeker ten aanzien van de toekomst.

Mevrouw *Carine De Wilde* wijst erop dat in de memorie van toelichting een definitie van participatie is opgenomen die zegt dat participatie inhoudt : mee weten, meedenken, meebeslissen, mee uitvoeren en mee evalueren. Dit is mede ingegeven door het Minoriusproject, dat al jarenlang loopt in voorzieningen en waarvoor procesmappen zijn uitgewerkt.

De heer *Roger Van Brusselen* stipt aan dat in dit decreet rechten voor minderjarigen worden gecreëerd. Daar staan ook plichten voor jeugdhulpaanbieders, toegangspoort en trajectbegeleiding tegenover. Die plichten moeten nog worden ingevuld. Er is bepaald dat de sectorale regelgeving zal worden aangepast wat de hulpaanbieders betreft. De trajectbegeleiding en de toegangspoort moeten nog worden geïmplementeerd. In het voorstel van decreet inzake de integrale jeugdhulp is bepaald dat de regering daarvoor de nodige regels zal bepalen. Dit moet dus worden samengelezen met de aanpassing van de centrale regelgeving.

De artikelen 16 tot 19 worden aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

AFDELING 7

Het dossier

Artikelen 20 tot 23

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* merkt op dat de sector van de gezondheidszorg het moeilijk heeft met dit hoofdstuk. Het is heel belangrijk dat de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg en de Geestelijke Gezondheidszorg op zich hiermee kunnen werken. In de adviezen van het VVI en de Federatie van Diensten voor Geestelijke Gezondheidszorg werden in dit verband een aantal opmerkingen gemaakt. Ze zeggen allemaal wel dat ze via de leden van de ad-hocwerkgroep al een inbreng hebben kunnen doen, maar er zijn blijkbaar toch nog wat vragen.

Spreekster neemt aan dat er zowel aan de participatie als aan het dossier een kostenplaatje is verbonden. Wat zijn de engagementen? Het kan niet dat door een lapidaire omschrijving in het decreet de prijs van het goed functioneren op een ingrijpende wijze zou worden opgedreven. Is men daar al mee bezig?

Minister Adelheid Byttebier zegt dat in de bijzondere jeugdbijstand via het elektronisch dossier steeds meer gegevens kunnen worden bijgehouden en uitgewisseld. De rekening van wat een en ander extra zal kosten, is nog niet gemaakt. Via een betere en meer efficiënte informatie-uitwisseling, waarbij met dezelfde begrippen wordt gewerkt, is in de verschillende sectoren duidelijk waarover wordt gesproken.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* citeert uit het advies van het VVI: “In het voorliggend voorstel van decreet wordt ook geen oplossing geboden voor een nochtans in de juridische werkgroep gesignaleerd probleem met betrekking tot de verplichting om in het dossier de persoonsgegevens betreffende de gezondheid apart bij te houden (artikel 21). Met name in de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg is deze bepaling niet uitvoerbaar gelet op de aard van de verstrekte zorg en de multidisciplinaire samenwerking onder leiding van een psychiater, waardoor het dossier in zijn geheel een patiëntendossier of een “medisch” dossier vormt dat als dusdanig onder de desbetreffende strenge bepalingen van de wet inzake de verwerking van de persoonsgegevens valt. In die optiek is ook het in de memorie van toelichting bij artikel 21 gemaakte onderscheid tussen een “jeugdhulpverlener” en een “beroepsbeoefenaar in de gezond-

heidszorg” problematisch ten ware men de hulpverleners, werkzaam in de CGG, (die onmiskenbaar beroepsbeoefenaars in de gezondheidszorg zijn) niet als jeugdhulpverleners zou beschouwen.”.

Met artikelen 20 en 21 wordt de zaak niet opgelost. Kan daar enige verduidelijking over worden gegeven?

Mevrouw *Carine De Wilde* meldt dat ook hierover druk overleg is gepleegd met professor Put, een zeer deskundig jurist op dat vlak. Als het gaat over de gezondheidszorg in het hele dossier kan men zich afvragen of het over één dan wel twee dossiers gaat. Als het gaat over gezondheidsgegevens, dan is het duidelijk dat we het over één dossier hebben. Als het gaat over het apart bijhouden van gezondheidsgegevens, dan gaat het ook over één dossier.

De Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg vallen onder de Vlaamse bevoegdheid. Als het hoofd een arts, een psychiater is, moet men ook de consequenties daaruit trekken: dan gaat het om een patiëntendossier. De tweedeling tussen een patiënt- en een ander dossier maakt het voor de centra moeilijk om te weten of die bepaling inderdaad hieronder valt of om te besluiten dat het dossier binnen de centra sowieso een patiëntendossier is. Uit de consultatie van professor Put met de centra blijkt dat hierover geen eensgezindheid bestaat. Als een minderjarige in de GGZ naar een psycholoog gaat, dan zijn alle gegevens gezondheidsgegevens.

Deze vraag wordt constant opgeworpen en daarover wordt geen duidelijkheid gecreëerd. Over een andere zaak wordt wel klaarheid geschapen: in de CLB's gaat het om multidisciplinaire dossiers. Dit doet daar geen afbreuk aan. Hetzelfde geldt voor Kind&Gezin en voor de Bijzondere Jeugdbijstand (BJB). Ook daar hebben we te maken met gezondheidsgegevens en ook daar wordt gesteld dat het om één dossier gaat, maar dat gezondheidsgegevens apart moeten worden bijgehouden. De sector moet duidelijkheid scheppen. Als een minderjarige als patiënt in een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg komt, dan gaat het duidelijk om een patiëntendossier. Die duidelijkheid wordt echter niet gecreëerd.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* zegt dat in artikel 22, § 7, staat dat de minderjarige recht heeft op een afschrift van de gegevens van zijn dossier. Hij heeft recht op een rapport van de gegevens als het bijvoorbeeld gaat om een gesprek. De indruk bestaat dat men de voorzieningen opzadelt met de kosten. Over hoe die afschriften moeten worden

gegeven en of er een kostprijs aan wordt verbonden, wordt immers niets gezegd. Moeten de kosten door de voorziening worden betaald ?

De heer *Koen Helsen* tekent hierbij aan dat in het laatste lid van § 7 wordt gesteld dat de Vlaamse regering de modaliteiten kan bepalen waaronder een afschrift of rapport wordt afgeleverd. Het is hier nu niet de bedoeling de punten en de komma's te ontleden.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* kan het ermee eens zijn dat de Vlaamse regering de modaliteiten bepaalt als het ook kan gaan om een afschrift tegen kostprijs. Zij vindt niet dat dit bedrag per se moet worden afgeschoven op de minderjarige. Het zou echter ook niet eerlijk zijn als de voorzieningen ervoor moeten opdraaien. Spreekster neemt aan dat als de regering een besluit uitvaardigt, de voorzieningen gemandateerd worden om na een bepaalde tijd een onkostennota door te sturen.

De artikelen 20 tot 23 worden aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

AFDELING 8

Recht op bijstand

Artikel 24

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* stelt vast dat in § 1 staat dat de minderjarige het recht heeft zich te laten bijstaan door iemand die aan een aantal voorwaarden voldoet. Houdt dit in dat een minderjarige zich niet door zijn ouders kan laten bijstaan of vallen zij onder de derde voorwaarde ?

Misschien is het niet de bedoeling de ouders uit te sluiten. Sommigen zullen weliswaar zeggen dat het een oneer is dat ouders onder de derde categorie zouden vallen en dat men ouder is voor eens en voor altijd. Spreekster zal niet aandringen op een aparte formulering, maar vraagt wel duidelijk te maken dat dit artikel niet de bedoeling heeft ouders uit te sluiten van bijstand aan de jongeren.

Artikel 24 wordt aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

AFDELING 9

Recht op privacy

Artikel 25

Artikel 25 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

AFDELING 10

Recht op een vrij besteedbaar bedrag

Artikel 26

Artikel 26 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

AFDELING 11

Recht op een menswaardige behandeling

Artikelen 27 en 28

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vraagt welke sanctie hieraan verbonden is. Er is inderdaad een klachtenrecht. Moet dan worden gekeken naar de corresponderende sectoren, waar geëigende kwaliteitsdecreten en erkenningsnormen bestaan ? Hoe gaan we daarmee om ? Wat is de juiste draagwijdte ? Gaat het om meer dan een intentieverklaring ?

Minister Adelheid Byttebier zegt hierop dat een regelgeving bestaat die garandeert dat jongeren niet onterend worden behandeld. Indien dat toch het geval is, kunnen ze vragen een procedure op te starten. Onder meer de inspectie staat in voor de kwaliteitsbewaking.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* meent dat het de eerste keer is dat in een Vlaamse tekst staat dat de sanctie in verhouding moet staan tot de ernst van de feiten. Er moet dan wel voor worden gezorgd dat de leden van het federaal parlement dit ook afdwingbaar maken. Als de voorliggende tekst wordt goedgekeurd, moeten de proportionaliteit en de ernst van de feiten in het federaal parlement zeker ter sprake komen.

Bij de formulering over de tijdelijke afzondering in § 3 wordt verwezen naar het huishoudelijk reglement. Er zou best worden nagegaan wat daarover in de reeds bestaande reglementen staat. Als deze tekst kenbaar wordt gemaakt bij de jongeren, zou het niet ernstig zijn om te verwijzen naar een huishoudelijk reglement. Er zijn al genoeg voorbeelden van degelijke toepassingen uit de praktijk.

De artikelen 27 en 28 worden aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

AFDELING 12

Klachtrecht

Artikel 29

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* vraagt of een minderjarige die een klacht heeft over een jeugdhulpaanbieder, onder de inhoud van de jeugdhulp valt. Of moet de jeugdhulpaanbieder worden benaderd via de leefomstandigheid of de niet-naleving van een recht? Wordt hier wel de meest optimale formulering gebruikt? Een klacht over een voorziening of een hulpaanbieder, waarbij de relatie er een is van afhankelijkheid, kan immers anders zijn dan die tegenover de ouders.

Minister Adelheid Byttebier zegt hierop dat de formulering is overgenomen van de gangbare klachtenregeling.

Artikel 29 wordt aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

HOOFDSTUK VI

Overgangs- en slotbepalingen

Artikelen 30 tot 33

De artikelen 30 tot 33 worden aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

IV. Wegstemmen van de reflectietermijn en eindstemming

Conform artikel 56, 3°, van het Reglement van het Vlaams Parlement wordt met 8 stemmen tegen 1,

bij 1 onthouding, beslist dat er geen reflectietijd en reflectienota's zullen zijn.

Het voorliggend voorstel van decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp wordt met een technische correctie in artikel 7, aangenomen met 8 stemmen, bij 2 onthoudingen.

De verslaggever,

Erna VAN WAUWE

De voorzitter,

Koen HELSEN

BIJLAGE

**DOOR DE COMMISSIE
GECORRIGEERD ARTIKEL**

Artikel 7

Binnen het beschikbare jeugdhulpaanbod heeft de minderjarige recht op jeugdhulp, zoals bepaald in artikel 6 van het decreet integrale jeugdhulp.